Әлеуметтік прогресс және оның критерийлері

Орындаған: Артықбай С.
Тексерген: Маликов Б.

Әлеуметтік прогресс—жоғары ғылымми-техникалық, саяси-қоғамдық жетістіктердің арқасында адам қоғамының примитивті түрден өркениетті қоғам шыңдарына өрлеуінің жаһанды, бүкіләлемдік-тарихи процесі

Әлеуметтік прогресс тақырыбы әлеуметтік өзгерулер мәселенамасымен тығыз байланысты.

Білімнің артуымен анықталатын әлеуметтік даму, қоғамның прогресс деңгейлерінде бірізді алға басуы атты ғылыми тұжырымдамалырдың бірін **А.Сен-Симон** ұсынған болатын

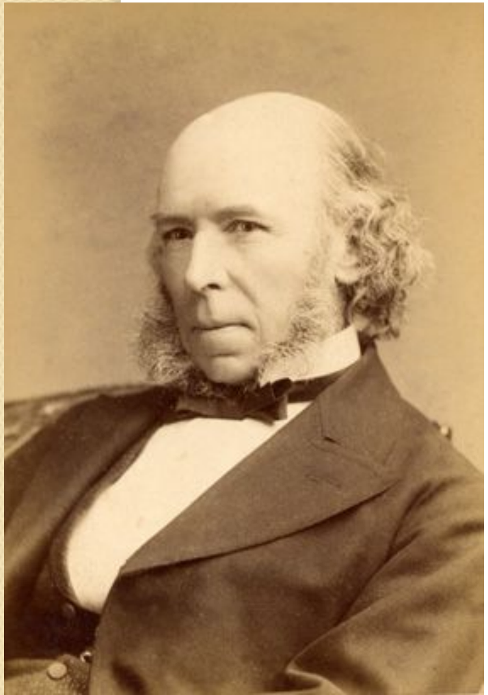

Оның ойларын әлеуметтану ғылымының негізін қалаушы **О. Конт**. Әлеуметтік прогрестің бағыты мен критерийлерін, оның жоғарғы концепциясына алға басу деңгейі, ғылыми даму кезеңін Конттың адамзаттың интеллектуалды эволюция заңы айқындайды.

Эволюцияның сызықсыз түрі туралы түсінікті ұстанатын Г. Спенсер, әлеуметтік прогресті қоғамның жеткен деңгейінің қиындығына қарай өлшеуді болжаған. Әлеуметтік эволюция биологиялық эволюция сияқты әлемді жақсартады.

стың т леуме
рымдам ешімг
дамуы деңгей
рға бөл мунис
нуы, ер еркін
і,- уақ парас
Конт, Г.Спенсер және Э.Д
еренцация мен интеграция
ақты процесс түрінде проп
рымдамасын ұсынса, Л.Ус
Михайловский және басқалар пр
адам бақытның артуымен немесе
йғысының кемуімен айқындала
ептеген. необходимо синтезиро
інің алғашқы жұмыстарында П
ы екі бағыттың жесіліксіз екені
кен.

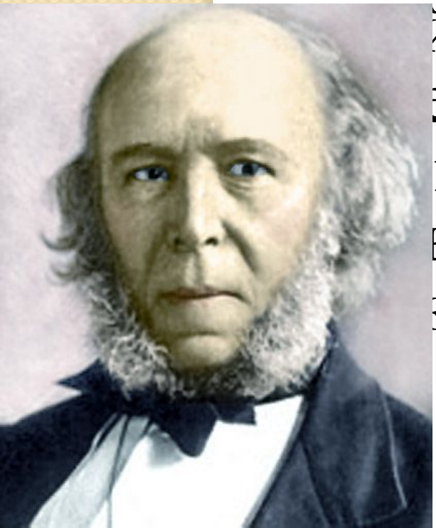

Әлеуметтік эволюционизм ағымының жақтаушылары интеллектуады және техникалық прогрестің бар екеніне сенімді, бірақ моральді прогресске келген кезде, пікірлері қосылмайды. Моральді прогресс бар дегендер эволюциондық этика ағымына жатады. Олардың пікірінше адамдардың қарым-қатынасының негізі моральдің болуы негізгі фактор. Моральдік эволюция тіршілік үшін күресті жоққа шығармайды, алайда оны ізгілендіреді.

Эволюционерлер арасында көп жылдар бойы барлық қоғамда бір бағытты эволюция түсінігі биледі. XX ғасырда бұл тұжырымдаманы, антропологиялық зерттеулерге сүйене жоққа шығарды. Тек қана батыс мемлекеттер ғана емес, бірақ көптеген европалық мемлекеттер бір емес, бірнеше сценарий бойынша және әртүрлі кезеңдер бойынша дамыды.

Эволюция бір бағытты болып табылмайды, ол бірнеше бағытта жүре алады. Т. Парсонның эволюциялық өзгерістер теориясына сүйкенетін болсақ, қоғамның өз құрылымында және функцияларында дифферианцалды болу тенденциясы бар. Сонымен қоса жаңа құрылымдар, бұрынғыларына қарағанда функционалды икемдірек болуы тиіс

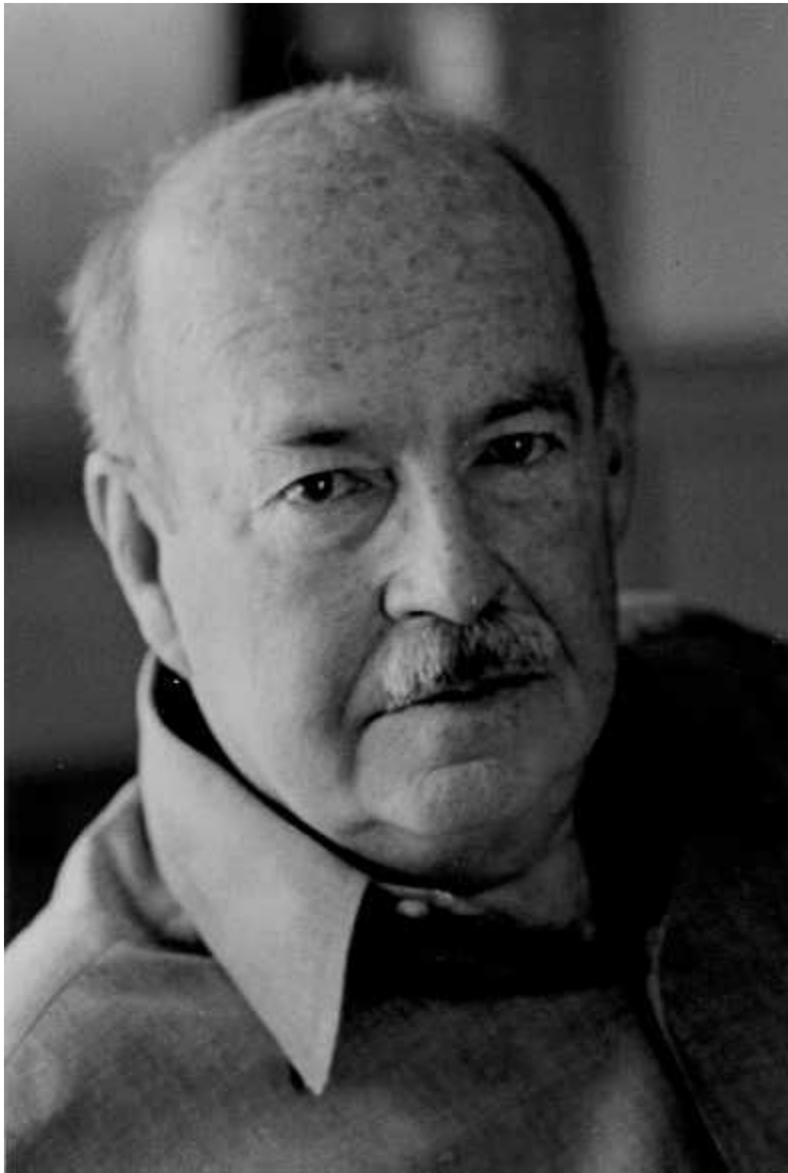

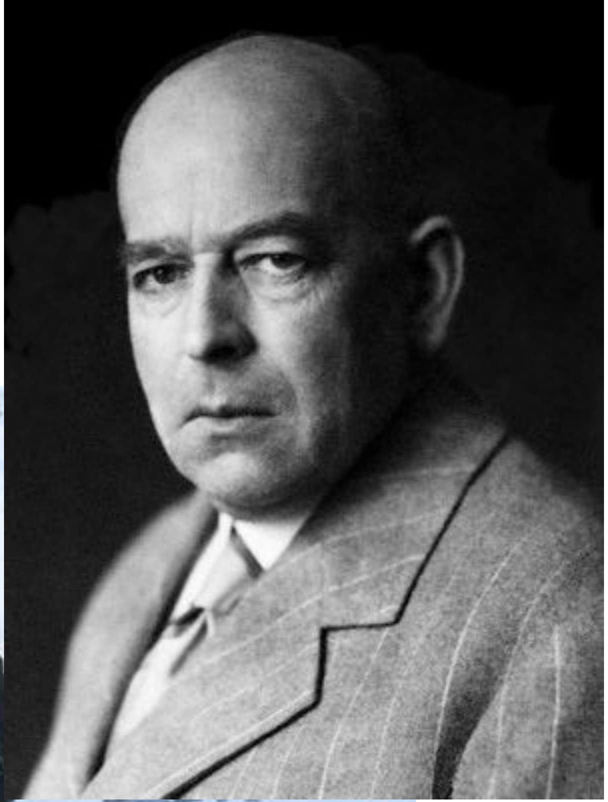

Даму периодизация мен мәдениеттің құлауын, адам өміріндегі күннің батуы мен ажалмен аналогиясын неміс ғалымы Освальд Шпенглер өзінің «Закат Европы» атты кітабында баяндайды. Оның пікірінше, әр өзі зерттеген сегіз мәдениет шамамен 1000 жыл өмір сүрді. Сондықтан, егер де батыс-еуропалық мәдениет шамамен 900 жыл бқрын пайда болды десек, онда оның соңғы өмірлік циклы таяп қалды.

Цивилизацияның дамуы бір ғана жолмен, ардайым жетілдірумен өтеді деп ағылшын тарихшысы Арнольд Тойнби де есептеді. Цивилизацияның гүлдеу кезеңін қалыптастыру үшін, адамзат табиғи және адам факторларына әрқашан төтеп бере алу керек. Төтеп бере алмаған жағдайда, цивилизацияның дезинтеграциясы мен құлдырауының куәсі болмақпыз.

Циклдық теорияларының тағы бір мысалы ретінде И.Уоллерстайнның "әлем-экономика" концепциясын қарастырайық. Оның айтуы бойынша, дамып келе жатқан мемлекеттер заманауи экономика жетекші мемлекеттердің өткен жолын қайтала алмайды. 500 жыл бұрын пайда болған капиталистік элем-экономика, 1967-1973 жж. соңғы өмірлік фазасын-кризис фазасын бастады.

Қолданылған әдебиет

- 1. Ә.Х.Тұрғынбаев СОЦИОЛОГИЯ Алматы, Білім 2005 жыл
- 2.http://www.grandars.ru/college/sociologiya/posledstviya-globalizacii.html
- Коротаев А. В. *Социальная эволюция*. М.: Восточная литература, 2003.
- Фр. Мейнеке. Прогресс // Мейнеке Фр. Возникновение историзма. – М., 2004
- http://www.grandars.ru